KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 13.7.2009
COM(2009) 358 konč.

POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

Zbirno poročilo o stanju ohranjenosti habitatnih tipov in vrst, kot zahteva člen 17 Direktive o habitatih

POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

Zbirno poročilo o stanju ohranjenosti habitatnih tipov in vrst, kot zahteva člen 17 Direktive o habitatih

Povzetek

Prva sistematična ocena stanja ohranjenosti najranljivejših habitatnih tipov in vrst v Evropi, ki so zaščiteni z Direktivo o habitatih, je bila opravljena v okviru rednega šestletnega poročila o napredku, ki je obsegalo 25 držav članic in enajst biogeografskih regij (sedem kopenskih in štiri morske). Obseg tega poročila je brez primere v Evropi ter pomeni prvi pregled in referenčno izhodišče za ocenjevanje prihodnjih trendov.

Rezultati za obdobje 2001–2006 kažejo, da je stanje ohranjenosti pri le majhnem delu habitatov in vrst, ki so v interesu Skupnosti, ugodno. Poročila, ki so jih predložile države članice, kažejo, da so pod najhujšim pritiskom travniški, mokriščni in obalni habitatni tipi. Travniški habitatni tipi so večinoma povezani s tradicionalnimi vzorci kmetijstva, ki v Evropski uniji izginjajo. Pri mokriščnih habitatih se raba zemljišč še naprej spreminja, obenem pa tip tudi trpi posledice podnebnih sprememb. Obalni habitati pa čutijo vse večji pritisk razvoja turizma in urbanizma. Nekatere vrste, ki so zaščitene z direktivo, npr. volk, evrazijski ris, bober in vidra, v nekaterih delih Unije kažejo znake okrevanja, a žal bo tako pri navedenih vrstah kot tudi pri večini drugih vrst potrebnega še veliko dela, preden bomo dosegli zdrave, vzdržne populacije.

Te ugotovitve kažejo, da lahko ohranitveni ukrepi iz direktive ter financiranje in drugi instrumenti v okviru sektorskih politik prinesejo pozitivne rezultate. Potrebnega bo še veliko dela, da se nadgradijo dosedanji dosežki. Še zlasti je treba dokončati omrežje Natura 2000, pri čemer bodo na posameznih območjih morda potrebni ukrepi za vzpostavitev prejšnjega stanja, posamezna območja in celotno omrežje pa bo treba učinkovito upravljati ter jih ustrezno financirati.

Poročila, ki so bila predložena v sedanjem krogu poročanja, kažejo, da razmeroma malo držav članic vlaga dovolj v spremljanje statusa vrst in habitatov na svojih ozemljih. Za dober program spremljanja so potrebni strokovni kadri in znatna sredstva. Vendar brez zanesljivih podatkov ne bo mogoče oceniti učinka ohranitvenih ukrepov.

Podrobni rezultati o poročanju na podlagi člena 17 so na voljo na spletnem naslovu http://biodiversity.eionet.europa.eu/article17.

1. UVOD

Leta 2001 si je Evropska unija zadala politični cilj, da do leta 2010 ustavi izgubo biotske raznovrstnosti v Uniji. V okviru Konvencije o biotski raznovrstnosti je Unija podprla globalni cilj, po katerem naj bi „do leta 2010 občutno zmanjšali sedanjo stopnjo izgube biotske raznovrstnosti.“ Evropska Komisija je leta 2006 v svojem sporočilu o zaustavitvi izgube biotske raznovrstnosti do leta 2010 in pozneje[1] potrdila cilj, da se do leta 2010 ustavi izguba

[1] COM(2006) 216 konč. z dne 22.5.2006.

biotske raznovrstnosti, obenem pa je za dosego tega cilja določila časovnico v obliki Akcijskega načrta za biotsko raznovrstnost.

Predpogoj za oblikovanje politike tako na ravni Unije kot v mednarodnem okviru je zanesljivo merilo stanja in spreminjanja biotske raznovrstnosti. Na ravni Unije so informacije, ki so jih na podlagi Direktive o habitatih[2] zbrale in poslale države članice, pomemben vir podatkov o stanju nekaterih najbolj ogroženih habitatnih tipov ter najranljivejših živalskih in rastlinskih vrst.

2. ZAHTEVE ZA POROČANJE V OKVIRU ČLENA 17 DIREKTIVE O HABITATIH

Zahteve direktive

Člen 17 Direktive o habitatih zahteva, da države članice vsakih šest let predložijo podatke o izpolnjevanju direktive. Za obdobje poročanja 2001 do 2006 so države članice prvič navajale podrobne ocene stanja ohranjenosti vsakega posameznega habitatnega tipa (teh je skupno 216) in vrste (skoraj 1 182), ki sta navedena v direktivi in prisotna na njihovih ozemljih.

Na podlagi poročil, ki jih predložijo države članice, mora Komisija sestaviti zbirno poročilo (ta dokument), ki vsebuje oceno doseženega napredka in tega, kar omrežje Natura 2000 prispeva k uresničevanju ciljev iz člena 3 Direktive.

Stanje ohranjenosti

Člen 2 Direktive o habitatih določa, da so „ukrepi, sprejeti na podlagi te direktive, namenjeni vzdrževanju ali obnovitvi **ugodnega stanja ohranjenosti** naravnih habitatov in prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst v interesu Skupnosti“ (habitatni tipi iz Priloge I in vrste iz Prilog II, IV ali V direktive).

Člen 1 direktive opredeljuje pojem **stanja ohranjenosti**, kot se uporablja za habitate in vrste. Pri teh opredelitvah so upoštevani parametri, kot so obseg območja, na katerih se pojavlja habitat ali vrsta, površina habitatnega območja, struktura in funkcije (pri habitatih), velikost populacije, njena starostna struktura, smrtnost in reprodukcija (pri vrstah). Na teh parametrih temelji razvoj skupne metode ocenjevanja in oblike poročil, o katerem se je Odbor za habitate[3] dogovoril marca 2005[4]. Komisija je leta 2006 zagotovila dopolnilna navodila za postopek ocenjevanja[5].

---

2 Direktiva Sveta 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst.

3 Redni odbor držav članic, ustanovljen na podlagi člena 20 Direktive o habitatih, za pomoč Komisiji pri izvajanju direktive.

4 Ocenjevanje in spremljanje stanja ohranjenosti ter poročanje o njem – priprava poročila za obdobje 2001–2006 v okviru člena 17 direktive. Sporočilo Odboru za habitate, Generalni direktorat za okolje, Bruselj, 15. marca 2005: http://circa.europa.eu/Public/irc/env/monnat/library?l=/habitats_reporting/reporting_2001-2007/reporting_framework&vm=detailed&sb=Title.

5 Ocenjevanje, spremljanje in poročanje na podlagi člena 17 Direktive o habitatih: pojasnila in navodila iz oktobra 2006. http://circa.europa.eu/Public/irc/env/monnat/library?l=/habitats_reporting/reporting_2001-2007/guidlines_reporting&vm=detailed&sb=Title.

Biogeografske regije

Habitati in vrste, ki se običajno pojavljajo skupaj, so povezani z regijami, podobnimi v podnebju, višini in geološki sestavi. Z ekološkega vidika je mogoče Evropo razdeliti na sedem kopenskih in štiri morske biogeografske regije. Kadar je torej država članica opravila oceno stanja ohranjenosti vrste ali habitata, referenčno območje ocene ni bilo ozemlje zadevne države članice temveč ustrezni deli biogeografskih regij v državi članici (za več informacij o biogeografskih regijah glej okvir 1).

Postopek poročanja

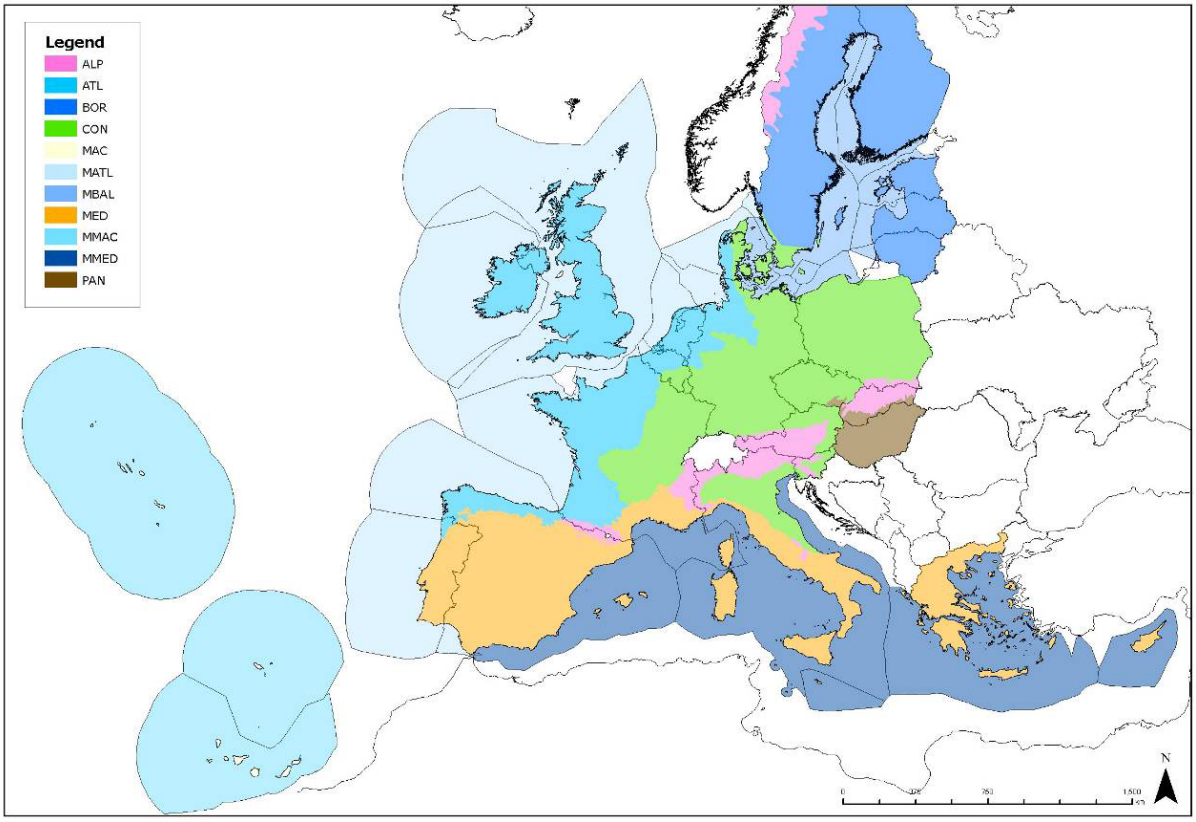
Poročila so bila predložena v elektronski obliki prek sistema Reportnet Evropske agencije za okolje (European Environment Agency, EEA). Nacionalna poročila je bilo treba predložiti do junija 2007. Tri države članice so spoštovale navedeni rok, druge pa so poročila pošiljale še do marca 2008[6]. Ko je neka država članica predložila svoje poročilo, ga je pregledal European Topic Centre for Biological Diversity (ETC-BD) v okviru EEA, da bi ocenil kakovost in popolnost podatkov. Nato je zadevna država članica prejela prošnjo za pojasnila, dodatke in spremembe, ki jih je morala predložiti v kratkem roku.

Posvetovanja

Med oceno podatkov in pripravo tega dokumenta so potekala posvetovanja z državami članicami na treh stopnjah. Najprej so bile države članice pozvane, naj ponovno pregledajo nacionalne povzetke, ki so bili sestavljeni na podlagi nacionalnih poročil. Nato je med 28. julijem in 15. septembrom 2008 potekalo javno posvetovanje prek svetovnega spleta, v katerem so lahko številne zainteresirane skupine poslale svoje komentarje. Prijavilo se je približno 2 000 uporabnikov iz 700 omrežnih mest po Uniji, ki so skupaj podali skoraj 400 komentarjev. 75 % komentarjev se je zdelo pomembnih in ti so bili vključeni v spletno podatkovno bazo („Data Sheet Info“). Nazadnje pa je Odbor za habitate prejel osnutek tega dokumenta.

[6] Podatkov, ki so bili poslani po tem datumu, ni bilo več mogoče upoštevati.

Okvir 1: Biogeografske regije

Legenda oznak različnih biogeografskih regij:

ALP = alpska; ATL = atlantska; BOR = borealna; CON = celinska; MAC = makaronezijska; MED = sredozemska; PAN = panonska; MATL = morska atlantska; MBAL = morska baltiška; MMAC = morska makaronezijska; MED = morska sredozemska

3. POPOLNOST IN KAKOVOST PODATKOV

Manjkajoči podatki

Države članice so stanje ohranjenosti približno 13 % regionalnih habitatov in 27 % regionalnih vrst ocenile kot „neznano“. Število uvrstitev pod „neznano“ je bilo posebno visoko pri vrstah v južni Evropi, pri čemer so Ciper, Grčija, Španija in Portugalska stanje ohranjenosti več kot 50 % vrst na svojih ozemljih označile kot „neznano“. Pri številnih državah članicah ni bilo na voljo dovolj obširnih in zanesljivih podatkov o netopirjih.

Poseben problem je morsko okolje: pri njem je bilo 57 % morskih vrst in približno 40 % morskih habitatov uvrščenih pod „neznano“. Mnoge države članice preprosto nimajo dovolj podatkov o stanju morskih vrst in habitatov na svojih ozemljih.

Kakovost in skladnost

Tudi kadar so podatki na voljo, pogosto nastanejo težave zaradi različnih načinov zbiranja in predstavitve. Kadar je bilo to mogoče, je ETC-BD nekatere teh anomalij obravnaval med

obdelavo in oceno podatkov. Komisija in države članice že skušajo na podlagi izkušenj iz prvega kroga poročanja izboljšati kakovost podatkov v naslednjem krogu.

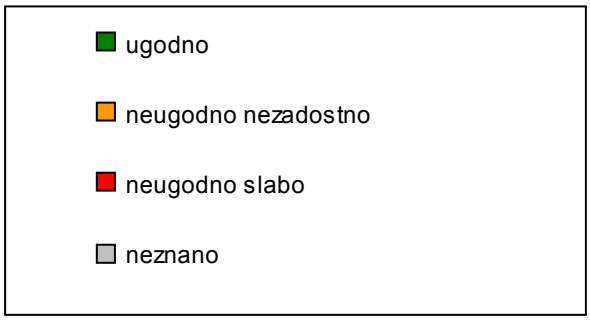
4. GLAVNA SPOROČILA IZ POROČIL NA PODLAGI ČLENA 17

A) Uvod

Biodiversity Topic Centre v okviru Evropske agencije za okolje je na podlagi poročil držav članic in z dogovorjeno metodologijo opravil celostne ocene biogeografskih regij. Ocene držav članic so bile prirejene glede na delež vrste ali habitata na njihovih nacionalnih ozemljih. Na podlagi zbranih rezultatov je bila nato izdelana enotna in celostna ocena za vsako biogeografsko regijo. Skupno je bilo na ravni biogeografskih regij opravljenih 701 ocena habitata in 2 240 ocen vrst.

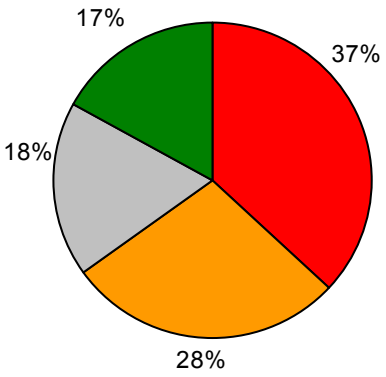
Spletna stran http://biodiversity.eionet.europa.eu/article17 vsebuje podrobnejše podatke o ocenah držav članic o stopnji ohranjenosti in biogeografske ocene (vključno z zemljevidi in obrazci) ter podrobno tehnično poročilo.

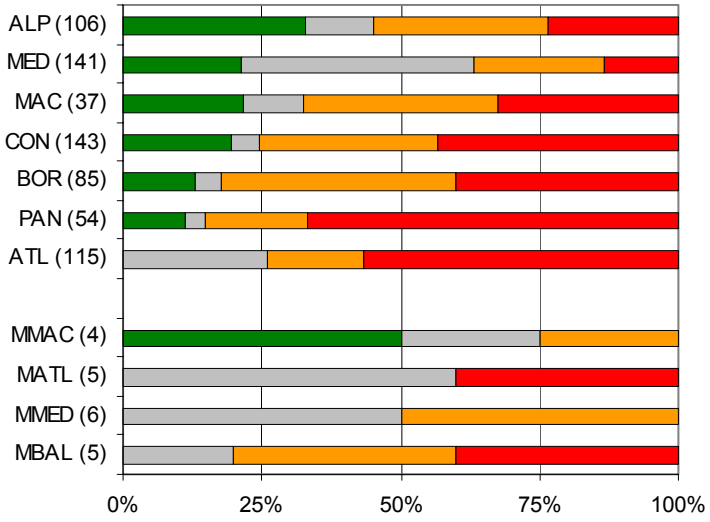
V tem poročilu je rezultat ocen stanja ohranjenosti habitatov ali vrst predstavljen v eni od štirih kategorij: „ugodno“ (zeleno), „neugodno nezadostno“ (rumeno), „neugodno slabo“ (rdeče) ali „neznano“ (sivo).

B) Stanje habitatnih tipov iz Priloge I k Direktivi o habitatih

Na ravni biogeografskih regij je bilo med 701 habitatom iz Priloge 1 ocenjenih 65 % kot neugodnih. Samo 17 % habitatov je ocenjenih kot ugodnih (prikaz 1.A).

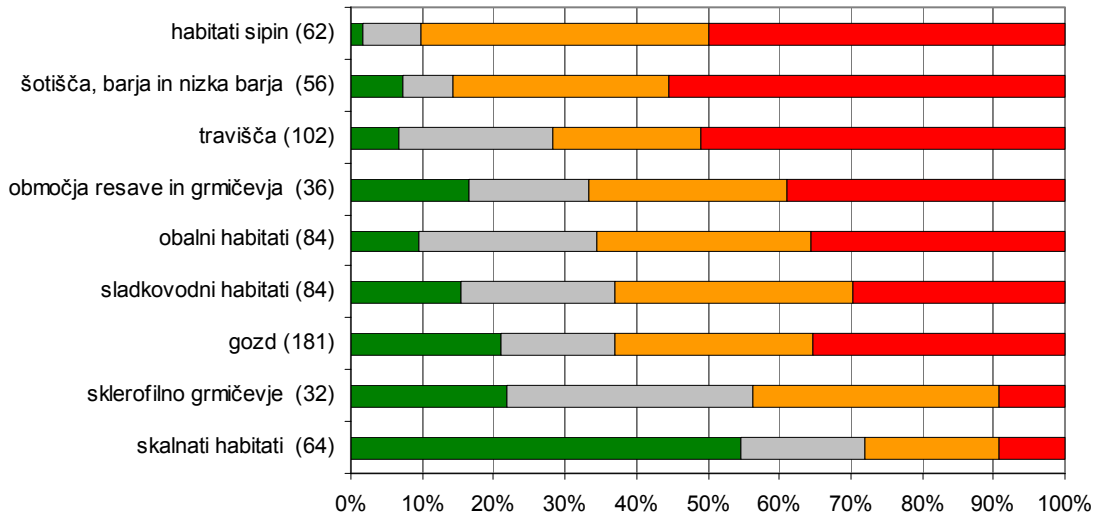
Prikaz 1.A **Prikaz 1.B**

Prikaz 1.A: povzetek stanja ohranjenosti habitatov iz Priloge I (odstotki se nanašajo na število opravljenih ocen)

Prikaz 1.B: povzetek stanja ohranjenosti habitatnih tipov v različnih biogeografskih regijah (številke v oklepajih se nanašajo na število ocen)

V zvezi s stanjem ohranjenosti habitatov v različnih biogeografskih regijah (prikaz 1.B) je mogoče opaziti izrazite razlike med regijami. V atlantski regiji ni bil noben habitat ocenjen kot ugoden, medtem ko je bilo v sredozemski in alpski regiji 20 do 30 % habitatov ocenjenih s to oceno.

Priloga I k Direktivi o habitatih vključuje zelo različne habitate, ki se delijo v devet skupin sorodnih habitatnih tipov, kot so npr. gozdovi ali travišča. Prikaz 2 povzema rezultatov ocen za vsako od devetih habitatnih skupin.

Prikaz 2: Ocena stanja ohranjenosti habitatov po habitatnih skupinah (številke v oklepajih se nanašajo na število ocen, ki so bile opravljene za vsako skupino)

Večino traviščnih habitatov v Evropi je treba aktivno upravljati. Posledica opustitve tradicionalnih praks upravljanja je bila izguba biotske raznovrstnosti na nekaterih območjih, medtem ko je na drugih območjih glavna težava premik k intenzivnejšim kmetijskim praksam. Traviščni habitati so še zlasti izpostavljeni pritiskom v atlantski, panonski in borealni regiji.

Pri šotiščih, barjih in nizkih barjih so potrebni posebni hidrološki režimi. Stanje teh habitatnih tipov je še zlasti slabo v atlantski in celinski biogeografski regiji.

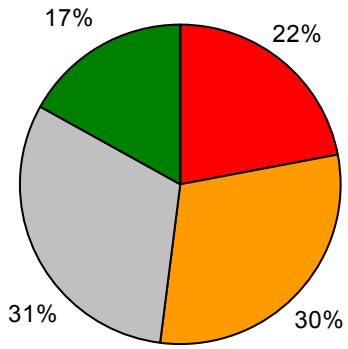
Habitati sipin so po vsej Uniji pod velikim pritiskom, zanje pa ni bila dana nobena ugodna ocena. Države članice kot glavno grožnjo navajajo razvoj obalnih območij in turizma.

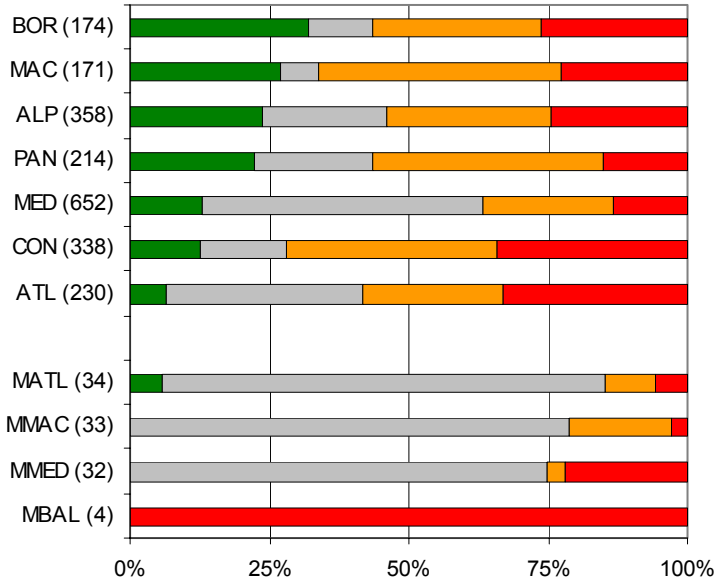
Pri skalnatih habitatih in sklerofilnem grmičevju (npr. različnih tipih melišč) je običajno več pozitivnih ocen kot pri drugih habitatnih skupinah. Opazna izjema pri tem splošnem pravilu je habitatni tip „stalnih ledenikov“. Razlog je v tem, da so ledeniki po vsej Uniji ogroženi zaradi podnebnih sprememb.

Pri gozdnih habitatnih tipih so razmere precej različne, splošni trendi pa manj očitni.

C) Stanje vrst iz Prilog k Direktivi o habitatih

Po vsej Evropski uniji je bilo opravljenih 2240 ločenih ocen vrst. Samo 17 % ocen je bilo ugodnih, 52 % neugodnih, pri 31 % pa je bilo stanje opredeljeno kot neznano (prikaz 3.A).

Prikaz 3.A **Prikaz 3.B**

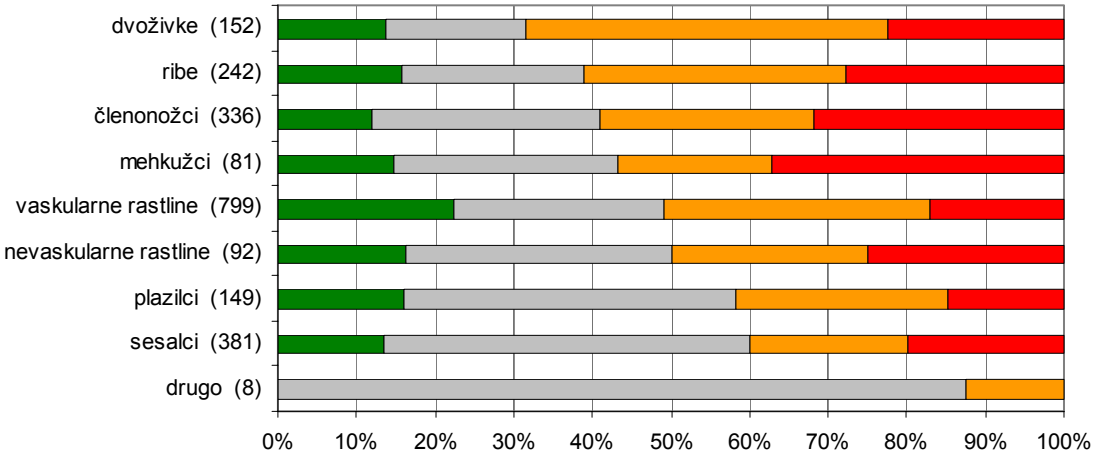
Prikaz 3.A: povzetek stanja ohranjenosti vrst (odstotki se nanašajo na število opravljenih ocen)

Prikaz 3.B: povzetek stanja ohranjenosti vrst v različnih biogeografskih regijah (številke v oklepajih se nanašajo na število ocen)

Borealna regija kaže najvišji odstotek ocen „ugodnega“ stanja ohranjenosti, sledita pa ji makaronezijska in alpska regija (Prikaz 3.B). Zaradi zelo visokega deleža ocen neznano v sredozemski in atlantski regiji so primerjave izredno težke.

Pri morskih regijah je bila večina ocen opredeljenih kot neznano, razen pri baltiški regiji, kjer je bilo stanje vseh štirih sesalskih vrst slabo.

V zvezi z velikimi taksonomskimi skupinami je med njimi težko razločiti sistematične razlike glede stanja ohranjenosti po Uniji (Prikaz 4).

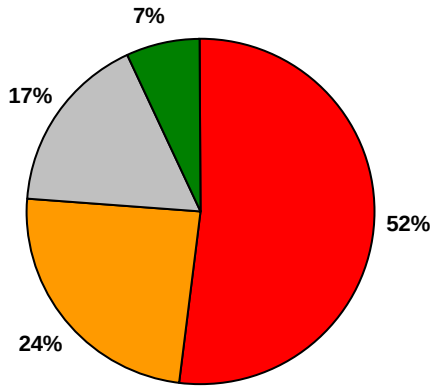
Prikaz 4: Povzetek stanja ohranjenosti vrst po taksonomskih skupinah (številke v oklepajih se nanašajo na število ocen, ki so bile opravljene za vsako skupino)

D) Stanje ohranjenosti habitatnih tipov, povezanih s kmetijstvom

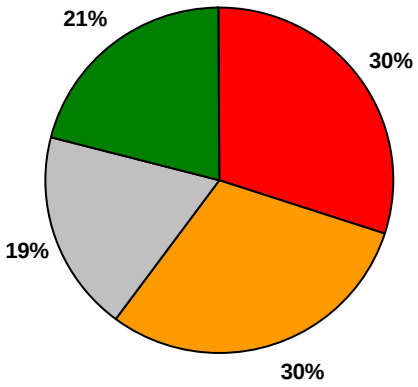
Primerjani so bili rezultati ocen za habitatne tipe, povezane s kmetijstvom, v primerjavi z drugimi vrstami rabe zemljišč (Prikaz 5). Očitno je pri habitatnih tipih, povezanih s kmetijstvom, stanje ohranjenosti slabše, saj je bilo le 7 % ocenjenih kot ugodnih, pri nekmetijskih habitatih pa 21 %. Razmere so posebno resne v atlantski regiji, kjer noben habitat, povezan s kmetijstvom, ni bil ocenjen kot ugoden. Kmetijska zemljišča so v atlantski regiji pod najhujšim pritiskom, prav tako je v tej regiji nekaj najbolj intenzivnih kmetijskih površin v Evropi. V panonski in sredozemski regiji je bil delež ugodno ocenjenih habitatov, povezanih s kmetijstvom, 5 % oziroma 3 %. Vendar položaj v sredozemski regiji otežuje zelo visok odstotek ocen „neznano“. Rezultati sedanjega poročanja se bodo lahko uporabljali kot merilo za ocenjevanje učinka različnih, za biotsko raznovrstnost pozitivnih ukrepov, ki se izvajajo v okviru skupne kmetijske politike.

Prikaz 5: Stanje ohranjenosti habitatnih tipov, ki so povezani s kmetijstvom, v primerjavi s tistimi, ki niso povezani s kmetijstvom

Habitatni tipi, povezani s kmetijstvom (204 ocene)

Habitatni tipi, ki niso povezani s kmetijstvom (497 ocen)

E) Habitati in vrste pod vplivom podnebnih sprememb

Države članice so v svojih poročilih pri 42 habitatih (19 %) in 144 vrstah (12 %) navedle podnebne spremembe kot dejavnik z negativnim učinkom.

Podnebne spremembe očitno najbolj vplivajo na mokriščne habitate, kot npr. šotišča, barja in nizka barja, negativen pa je tudi vpliv na habitate sipin.

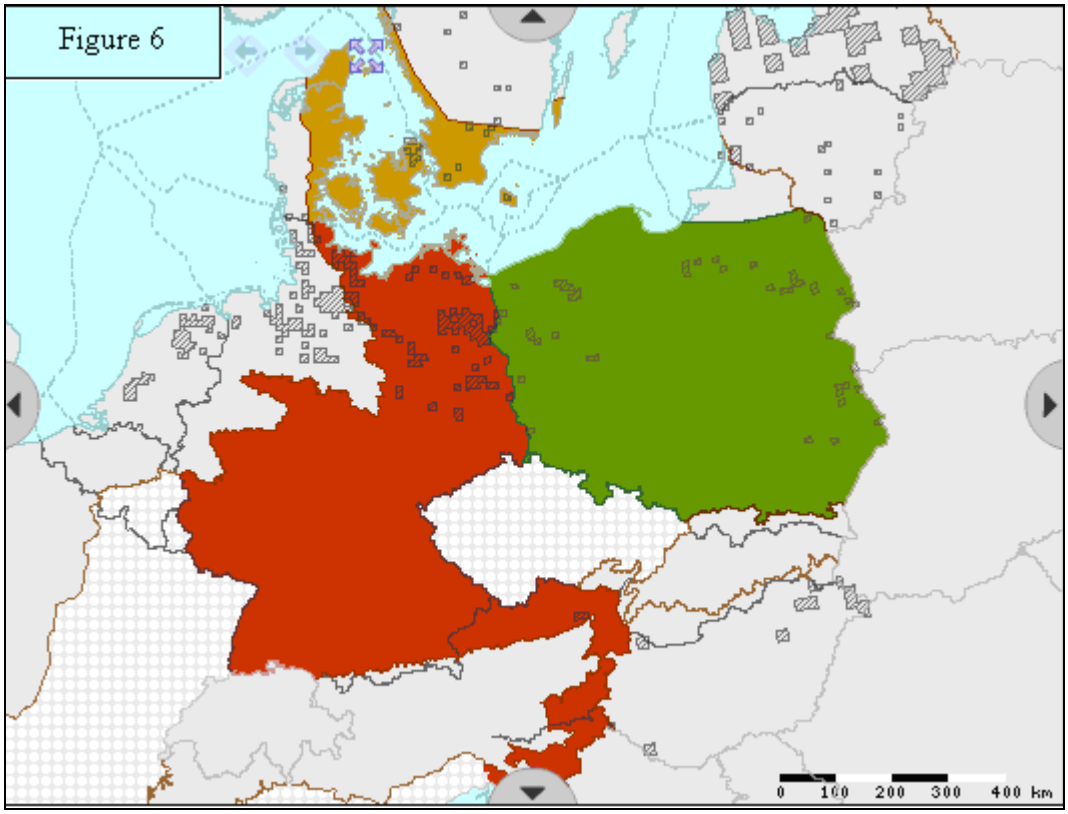
Med večjimi razvrstitvami vrst se zdi, da se dvoživke bolj odzivajo na podnebne spremembe kot druge skupine. Dvoživke so močno povezane z mokriščnimi tipi habitatov, na katere pa vplivajo podnebne spremembe (glej zgoraj). Verjetno bodo podnebne spremembe vplivale tudi na uspešnost paritve, saj so spremembe temperature pogosto ključne za začetek paritvenega obdobja pri dvoživkah.

5. DODATNO SPOROČILO REZULTATOV

V okviru člena 17 so bili pri tem poročanju zbrani obširni podatki o stanju ohranjenosti več kot 200 habitatnih tipov in skoraj 1 200 vrst v 25 državah članicah in 11 biogeografskih regijah. V tem poročilu je Komisija skušala strniti glavne rezultate in sklepe, vendar so bili pri postopku zbiranja in povezovanja nekateri podrobnejši podatki zamegljeni, čemur se ni dalo izogniti.

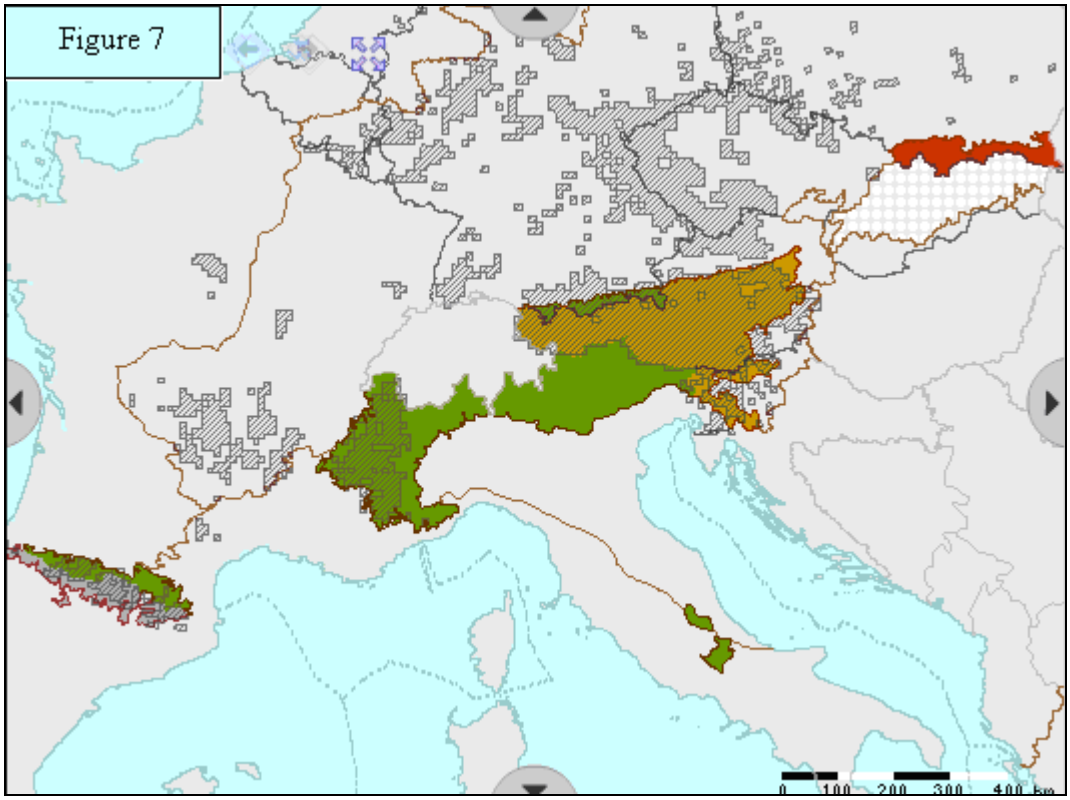
Čeprav se v splošnem zdi, da je stanje ohranjenosti številnih habitatnih tipov in vrst negativno, pa podrobnejši rezultati kažejo, da nekatere vrste, kot npr. rjavi medved, volk in bober, okrevajo ter se v številnih (čeprav ne vseh) območjih ponovno naseljujejo. Dejstvo, da se takšne velike vrste širijo, pomeni, da primerni habitati so na voljo in da so se negativni pritiski zaradi lova ali onesnaženja zmanjšali.

Obenem podrobnejša ocena številnih vrst in habitatnih tipov, katerih stanje ohranjenosti je bilo v določeni biogeografski regiji opredeljeno kot neugodno, kaže, da se stanje ohranjenosti med državami članicami razlikuje. Regionalne ocene temeljijo na do deset ocenah držav članic, pri čemer negativne regionalne ocene pogosto vključujejo države, ki so prijavile različne ocene. Stanje kačjega pastirja *Aeshna viridis* je bilo na primer v celinski regiji na splošno ocenjeno kot „neugodno slabo“, kot kaže prikaz 6, vendar je stanje ohranjenosti različno v vsaki od treh držav, v kateri se ta vrsta pojavlja.

Prikaz 6: Ocene držav članic v celinski regiji za kačjega pastirja *Aeshna viridis* (zelena deva) iz Priloge IV Stanje te vrste je bila v zadevni regiji ocenjeno kot „neugodno slabo“ (vir: http://biodiversity.eionet.europa.eu/article17).

Podobno je bilo kot „neugodno nezadostno“ ocenjeno stanje rastline *Arnica montana* v alpski regiji, toda Prikaz 7 nakazuje, da se stanje ohranjenosti na nacionalni ravni spreminja od ugodnega na zahodu do neugodnega slabega na vzhodu. Vendar to velja le za alpsko regijo. V „atlantski“ Franciji in državah Beneluksa, ki pripadajo atlantski in celinski regiji, je stanje vrste ocenjeno kot „neugodno slabo“.

Prikaz 7: Ocene držav članic v alpski regiji za rastlino *Arnica montana* iz Priloge IV. Stanje navedene vrste je bilo v tej regiji ocenjeno kot „neugodno nezadostno“ (vir: http://biodiversity.eionet.europa.eu/article17).

6. POVEZAVA MED STANJEM OHRANJENOSTI IN OMREŽJEM NATURA 2000

A) Uvod

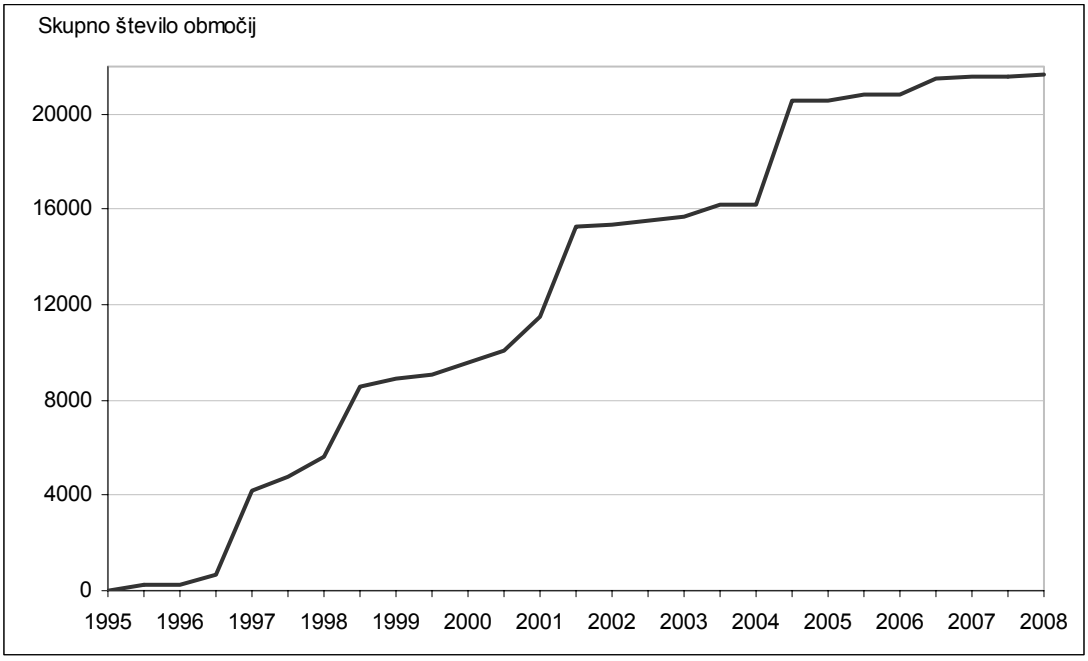
Direktiva o habitatih zahteva, da se v zbirnem poročilu Komisije obravnava prispevek omrežja Natura 2000 k doseganju ciljev iz člena 3. Cilj omrežja Natura 2000 je še zlasti omogočiti, da se vzdržuje ali, če je to primerno, obnovi ugodno stanje ohranjenosti naravnih habitatnih tipov iz Priloge I in habitatov vrst iz Priloge II na njihovem naravnem območju razširjenosti.

B) Kaj je Natura 2000?

Člen 3 Direktive o habitatih določa, da morajo države članice določiti ohranitvena območja. Ta območja so del omrežja Natura 2000, ki vključuje območja, določena na podlagi Direktive o habitatih in Direktive o pticah, in predstavlja največje ekološko omrežje na svetu. Do danes je bilo na podlagi Direktive o habitatih določenih skoraj 22 000 območij, ki pokrivajo približno 13,3 % ozemlja Evropske unije. Omrežje Natura 2000 skupno šteje čez 25 000 območij (določenih z Direktivo o pticah in Direktivo o habitatih skupaj), ki pokrivajo zelo različne tipe rabe zemljišč (kmetijstvo, gozdove, področja divjine) ter obsegajo 17 % ozemlja Unije.

C) Omrežje Natura 2000 in njegov prispevek k doseganju ugodnega stanja ohranitve

Omrežje Natura 2000 se je v preteklih 15 letih nenehno razvijalo (prikaz 8), pri čemer naj bi bil kopenski del omrežja dokončan do leta 2010.

Prikaz 8. Razvoj v številu območij omrežja Natura 2000

Ko je neko območje na podlagi direktive uradno vključeno na seznam EU, ki obsega območja, pomembna za Skupnost, ima država članica na voljo šest let, da oblikuje ohranitvene ukrepe, ki so potrebni za zaščito ekološkega pomena območja. Zaradi zamud pri vzpostavljanju omrežja in dejstva, da se ohranitveni ukrepi v mnogo primerih še vedno oblikujejo, za zdaj ni realno pričakovati jasnega in pozitivnega odnosa med omrežjem Natura 2000 ter stanjem ohranjenosti habitatnih tipov (Priloga I) in vrst (priloga II), ki so zajeti v direktivi. To ne pomeni, da ne obstajajo tudi pozitivni primeri (glej oddelka 3 in 4 zgoraj). Dejansko so območja Natura 2000, zlasti tista, ki so bila financirana prek programov LIFE ali programov za razvoj podeželja, v nekaterih primerih veliko pridobila na lokalni ravni. Obenem so danes na voljo jasni znanstveni dokazi, da območja Natura 2000, določena na podlagi Direktive o pticah, ki je bila sprejeta 13 let pred Direktivo o habitatih, pomembno prispevajo k zaščiti vrst ptic[7]. Do let 2013 in 2019, ko bo treba predložiti drugo oziroma tretje poročilo, bodo pozitivni učinki omrežja Natura 2000 na stanje ohranjenosti habitatnih tipov in vrst iz Direktive o habitatih verjetno že jasno vidni.

D) Finančna podpora za izvajanje Direktive o habitatih

Leta 2004 je Evropska komisija ocenila, da skupni letni strošek upravljanja omrežja Natura 2000 znaša 6,1 milijarde EUR[8]. Številka vključuje tudi ohranitvene ukrepe, ki jih države

[7] International Conservation Policy Delivers Benefits for Birds in Europe (*Mednarodna ohranjevalna politika prinaša koristi za evropske ptice*). *Science*, 10. avgusta 2007.

[8] COM(2004) 431 konč., Sporočilo Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu – Financiranje Nature 2000.

članice za dosego ciljev direktive izvajajo zunaj omrežja Natura 2000. Na ravni EU se večina razpoložljive finančne podpore za zaščito narave zagotavlja iz programov za razvoj podeželja v okviru skupne kmetijske politike in programov kohezijske politike. Tudi ciljni projekti v okviru programa LIFE so prispevali k izboljšanju stanja ohranjenosti določenih habitatov in vrst. Države članice na zelo različne načine izkoriščajo možnosti za podporo biotski raznovrstnosti, ki so na voljo v okviru finančnih instrumentov EU. Rezultati, ki so predstavljeni v tem poročilu, kažejo, da bodo države članice v številnih primerih morale povečati vlaganja, če bodo želele izpolnjevati svoje obveznosti iz Direktive o habitatih.

7. SKLEPI

Evropska unija je prvič izvedla obsežno oceno stanja najranljivejših habitatov in vrst v 25 državah članicah ter enajstih (sedmih kopenskih in štirih morskih) biogeografskih regijah. EU ima zdaj na voljo jasno izhodišče, na podlagi katerega bo lahko ocenjevala prihodnji razvoj stanja najranljivejših vrst in habitatov na svojem ozemlju. Obseg tega poročanja o biotski raznovrstnosti je v Evropi brez primere.

Zaščita biotske raznovrstnosti je za EU prednosten cilj in če želimo, da bo naša politika uspešna, moramo imeti na voljo obširna in zanesljiva merila o stanju naše biotske raznovrstnosti. Zato je ključno vlagati zadostna sredstva v spremljanje in poročanje na podlagi Direktive o habitatih in Direktive o pticah. Iz tega poročila je moč razbrati, da morajo številne države članice občutno povečati vlaganja na tem področju in da so podatki skromni ter v primeru morskih habitatov in vrst tudi pomanjkljivi.

Rezultati poročil za obdobje 2001–2006 kažejo, da pri mnogih habitatih in vrstah iz Direktive o habitatih niti na nacionalni ravni niti na ravni biogeografske regije ni bilo doseženo ugodno stanje ohranjenosti. Kljub temu je v nekaterih primerih mogoče zaznati tudi pozitivne trende. Preden bo mogoče to potrditi, bo treba počakati na rezultate naslednjega kroga spremljanja in poročanja.

Ključni dejavnik za uspešnost direktive je obseg vlaganj v zaščito biotske raznovrstnosti. Še zlasti je pomembno, da EU v tem desetletju poveča sredstva za biotsko raznovrstnost. Prav tako je treba spremljati učinke tega financiranja ter učinke sprememb politike, da bodo ti zagotovili trajno izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti. Vsekakor pa ustaviti zmanjšanje biotske raznovrstnosti pomeni velikanski izziv, ki bo v prihodnjih letih zahteval večja prizadevanja.

Poročila držav članic kažejo, da je splošno stanje travniških, mokriščnih in obalnih habitatnih tipov še posebno slabo. Travniški habitatni tipi so večinoma povezani s tradicionalnimi vzorci kmetijstva, ki v Evropski uniji izginjajo. Stanje ohranjenosti vseh habitatnih tipov, povezanih s kmetijstvom je na splošno precej slabše kot pri drugih habitatnih tipih. Medtem ko je v nekaterih delih Unije to mogoče razložiti s premiki k intenzivnejšemu kmetijstvu, pa je na drugih območjih razlog v opuščanju zemljišč in pomanjkanju gospodarjenja. Pri mokriščnih habitatih se še naprej spreminja raba zemljišč, obenem pa tip tudi trpi posledice podnebnih sprememb. Obalni habitati pa čutijo vse večji pritisk razvoja urbanizma.

Kopenski del omrežja Natura 2000 je v zadnji fazi razvoja, zato je zdaj treba dati prednost oblikovanju in izvedbi ustreznih ukrepov za ohranitev vseh območij Natura 2000, vključno z zadostno finančno podporo. V zvezi z morskim okoljem pa bo potrebnega še veliko dela za končanje omrežja.